

CERAMISCHE KUNST IN DEN INDISCHEN ARCHIPEL

□ □ DOOR J. E. JASPER. □ □

Het aardewerk was op Java al lang vóór de komst der Hindoes bekend. Of de techniek, de vormen door de Javanen gedeeltelijk van hen zijn overgenomen, valt te betwijfelen, al duidt een enkele voorwerpsnaam op vreemde afkomst.

In dien tijd waren de Hindoes wel meesters op architectonisch gebied. Voorbeelden zijn er op Java te over, die er prachtig op wijzen, hoe deze bouwkunstenaars met energiek willen en bewonderenswaardig technisch vernuft heerlijke tempels, rijzige beelden uit immense brokken steenen hebben weten te scheppen. *)

Hun ceramische kunst blijft echter buiten de aandacht. Van hun aardewerk uit den Javaanschen tijd van ettelijke eeuwen vroeger is alleen de koendi bekend. Een waterkruik, eenvoudig van vorm, buikig, met langen, nauwen hals en korte tuit. Zonder eenig ornament. Niet alleen een gebruiksvoorwerp, maar tevens een met den godsdienst verband houdend attribuut, dat men Brahma of Ciwa als Batara Goeroe in de linkerhand gaf. Ze is het eenige gebruiksvoorwerp van den kluzenaar, die het meeneemt naar de verre woudbron, om het met drinkwater te vullen. Ze is 't symbool van het kluzenaarschap. De heer Dr. Groneman schrijft mij, dat ook de aan de tjandi Brahma te Param-

*) Zoo b.v. de Boeroeboeloe, de tjandi's Mendoet, Parambanan, enz.

banan afgebeelde monniken, volgelingen van Batara Goeroe, dit attribuut voeren.

Den Hindoeschen naam koendi vindt men terug in het hedendaagsche woord kendi, en ook de vorm van het tegenwoordige voorwerp doet sterk denken aan dien van de Hindoesche kruik.

Toch moet de vervaardiging van aardewerk in Nederlandsch-Indië als iets zuiver Indonesisch worden beschouwd, de huisvlijt van zeer oude, primitieve volken, een voor het dagelijksch leven hoognoodige handenarbeid, waaruit zoetjes aan het versieringsontwerp ontstond en welks producten geen vormwijziging hebben ondergaan door den invloed van den toenmaals reeds vrij uitgebreiden importhandel van Chineezers.

OUD-HINDOESCHE, STEENEN KOENDI
(AANWEZIG IN HET BATAVIAASCH MUSEUM).

Antieke schotels, borden, kommen, dikwijls van verglaasd aardewerk, waarschijnlijk van China afkomstig, solieder afgewerkt en in ieder geval van beter materiaal gemaakt, dan de inheemsche voorwerpen, zijn in geheel Nederlandsch-Indië verspreid aangetroffen. Als luxe-dingen waren zij bij de bevolking der meest geïsoleerde streken nog al gewild, en zoo is uit afgelegen dorpen en gehuchten door Indische antiquaren heel wat oud-Chineesch aardewerk bijeengegaard.

In het Alfoersche gebied van Celebes werden, toen het heidendom er nog algemeen verbreid was, verglaasde borden en schotels